

Flaskposten

Styrelse

Ordförande

Björn Thunberg

Sekreterare

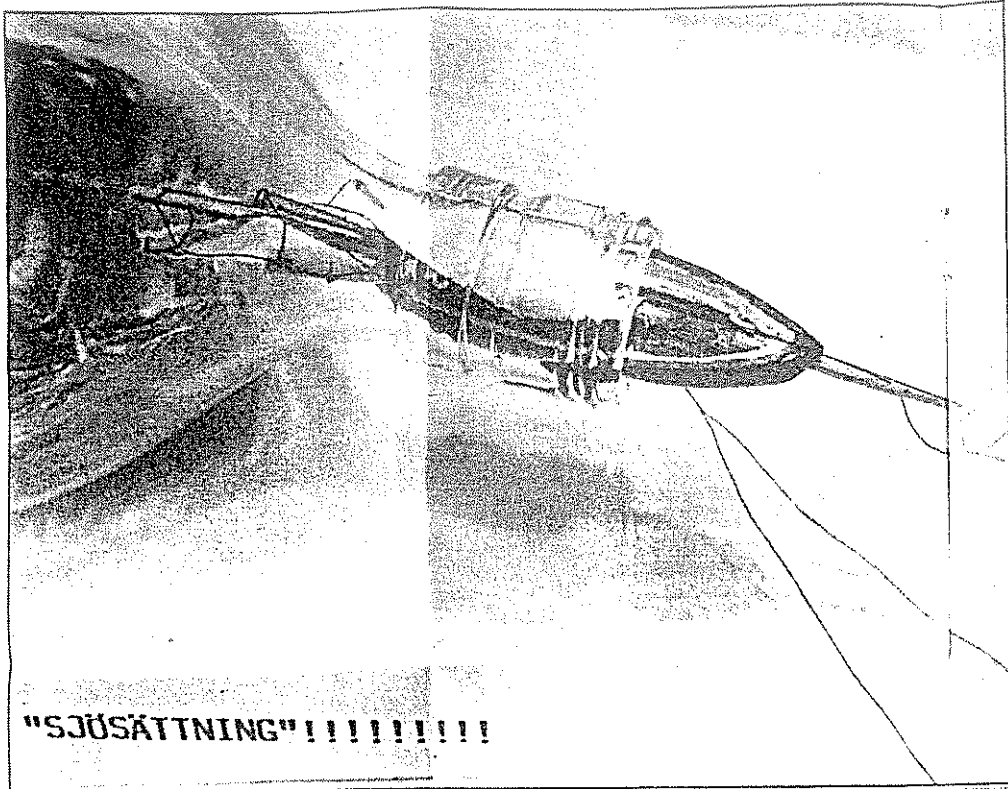
George Engström

Kassör

Erik Lindholm

Ordinarie ledamot

Rune Lilja

"SJÖSÄTTNING"!!!!!!!

BILD: FRIK LINDAHL

Dags för sjösättning – det absolut svåraste momentet i flaskskeppsbygge! Nu gäller det att hela båten, med mast och allt kommer genom flaskhalsen och sedan skall allt hålla när masterna reses...

Flaskskepp – finlir för fingerfärdiga

DET går att bygga flaskskepp på egen hand. Men det lär vara många som velat göra det men givit upp och slängt en trasig flaska med några trasiga pinnar och en kladdig hög plastlina i söptunnan när vare sig frun eller grannen sett dem.

Det är ingen skam att misslyckas med sitt första bygge – det är snarare regeln än undantaget.

För att inte tappa den sug man har för flaskbygge, är det att rekommendera att bygga i grupp.

— Vi hjälps åt, har goda råd åt varandra och jagom råa skratt när det inte går som det borde, en mast bryts inne i

flaskan, båten välter eller allra värst flaskan går i kras, förklarar Thomas Rosén som numera bygger skepp i flaska på löpande band.

Det finns några få kurser hos studieförbunden där man kan lära den ädla konsten att pilla in småbåtarna genom på tok för trånga halsar och det finns också en enkel handbok. Den har Thomas Rosén satt samman. Envisas man med självbyggeri är Thomas lilla "bok" en bra försäkring mot ett annars självklart misslyckande.

— Det är inte så svårt. Man behöver inte vara duktig i slöjd eller speciellt konstnärlig. Det är kul. Det försäkrar

Thomas trots att han var en av de många som gick och ruyade på flaskskeppsbyggarglusten i årtal innan han vågade börja.

Vad som behövs är en bra flaska. Enkelt kan man tycka. Men de som hållit på ett tag är kräsna när det gäller buteljér.

Flaskans hals skall helst inte vara trängre än byggarens pekfinger. Så får den inte vara alltför biftande i glaset, då förefaller båt och mast sneda när man tittar på dem utifrån. En del föredrar fyrkantiga flaskor, flaskor som har lätt färgat glas.

När bara flaskan inhandlats gäller det att bestämma sig för vilket skepp som skall segla i den. Här finns alla varianter, flöttar, ubåtar, smäckra seglare eller gigantiska fullriggare.

— Jag tycker att den båt man gör en modell utav också skall ha funnits på havet, säger Lars Pettersson också han inbiten skeppsbyggare med engelska kuttrar som specialitet. Lättast blir det om det finns en överskådlig bild på båten. En modell är relativt lätt att göra genom att dra upp eller ned bilden så att den får samma skala som sedermera flaskskeppet.

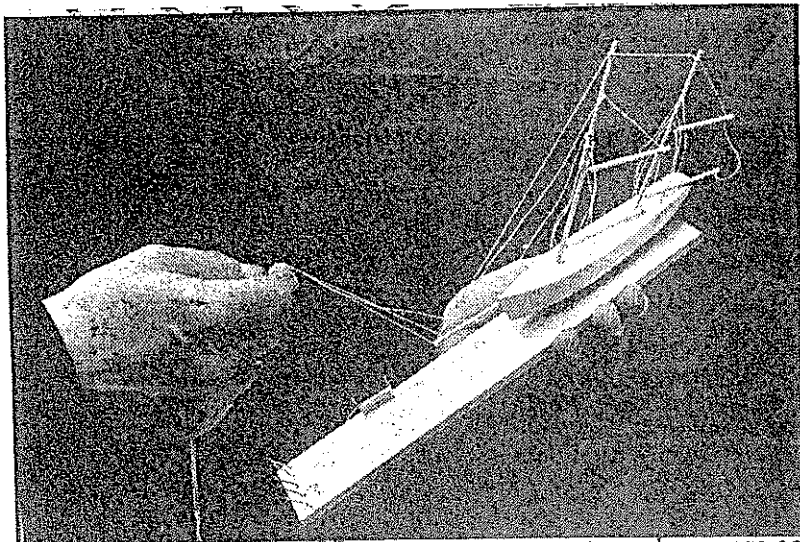
Skrovet formas i gummiträ. Det är lätt att hantera, låter sig gärna smidas och är tacksamt lätt att putsa.

Masterna skall vara i bambu.

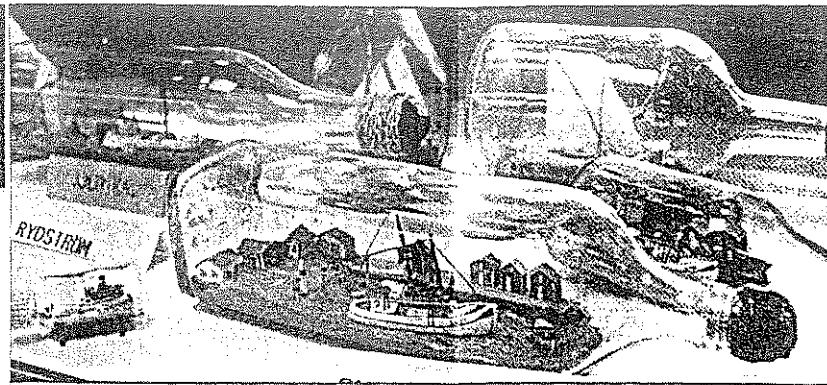
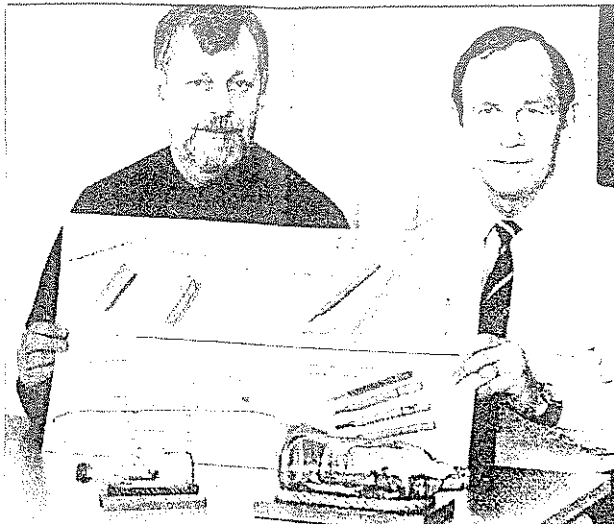
Bambu är ett oslagbart material. Det är segt och tåligt och håller trots att masterna inte får lov att vara mer än några millimeter tjocka. Bambun har inte heller några kvistar, säger Thomas.

Att putsa masten tunna tar sin tid bara det.

Seglen gör flaskskeppsbyggarna av kaffefilter. Filterpappret har grova fibrer som ger en levande struktural åt seglen.

På arbetsplattan kollar skeppsbyggaren att masterna kan resas och fällas utan att något brister eller trasslar in sig i vartannat. Om och om igen testas momentet för sjösättning.

Poliserna som tittar djupt i flaskan

Polisinspektör Thomas Rosén och kriminalinspektör Lars Pettersson är två av flera poliser på Mölndals polishus som vill att titta och gräva djupt i konstiga flaskor. Och det gör de för att klara av att pilla in små båtar och sjösätta dem just i flaskor. Flaskskeppsbygge är nya innehobbyn i Mölndals polishus. Nedan ses några av de många alstrer som åstadkommit i polishuset.

VET du vad poliserna i Mölndal gör efter en hel dags arbete med trängliga förhör och utredningar, trafikolyckor och ordningsinspektionen?

Nu kan det avslöjas: Efter dagens slut läser poliserna in sig i polishusets hobbyrum och pillar in små båtar i flaskor.

Det är faktiskt sant. Flaskskeppsbygge är nya innehobbyn på polishuset.

Och duktiga har de blivit med åren. Deras snyggaste bister finns att skåda på Balltorps bibliotek.

En underbar hobby för den som har ett stressigt jobb, anser Thomas Rosén, initiativtagaren till verksamheten.

Jag hade länge gått och önskat att jag kunde bygga flaskskepp eller att jag skulle hitta någon som kunde lära mig, berättar Thomas.

Plötsligt blev flaskskeppsbygge populärt. TV visade byggare i Stockholm och flera facktidningar gjorde reportage om Flaskskeppsbyggarna - en liten förening i Stockholm.

Det tyckte jag var höjden, att Sveriges baksida skulle stå för flaskskeppsbyggande, säger Thomas.

Så Thomas och några kolleger på polishuset gav sig den på att de skulle lära sig bygga skepp i flaskor.

Till slut fann de hittills ende läraren i konsten, Dag Edwards-son på Höns. Dag har byggt minst tusen skepp av varierande storlek och modell, i flaskor och ibland händer det att han hinner med en och annan kurs.

Snabbt fick man ihop en grupp som gick i lära hos Dag.

Sen var vi beredda att stå på egna ben. Vi ville fortsätta och det fanns fler i polishuset som var intresserade. Det har gått riktigt bra, nu är vi två grupper som bygger flaskskepp, berättar Lars Pettersson.

Direkt efter jobbet samlas gruppen på polishuset där man fått hyra en lokal.

Ofta kommer kollegerna uppstressade utav jobb de varit ute på, en trafikolycka; ett bråk med någon eller kanske bara ett ovanligt tråkigt och trött utredningsarbete. Då fungerar skeppsbygge som ett utmärkt sätt att ligga ned sig, släppna av, tänka på annat och vi har ett härligt umgänge i grupperna, förklarar Lars.

Det gäller att inte darra på manschetterna när de pyttesmå båtarna skall målas, riggas eller monteras i flaskan.

Den som har jäktat hela dagen gör sina misstag och den får ingen chans att göra det utan att höra av andra som gjort liknande misstag innan, skrattar Thomas. Men kanske just därför fungerar det så bra som ett sätt att avreagera sig.

40 timmar, minst, tar det att klara av sitt första flaskskeppsbygge.

Många av poliserna i Mölndals polishus har blivit så bitna av skeppsbyggandet att de nu fortsätter både i hobbygruppen på polishuset och hemma med sitt byggande.

Många av de vackra och fantasifulla byggena visas på Balltorps bibliotek fram till den 2 mars.

Fortsl från sid 3

Alla vant och tåg görs i tunn tråd - som naturligtvis kan gå av vid första bästa minst lämpliga tillfälle.

Båten skall målas efter originalet. Ett pilligt jobb där fantasin får utrymme.

Havet, det stora blågröna som böljar i stora vågor inne i flaskan görs av något som kallas plastelina. Det är en plastmassa som blir formbar när den värms upp. Vågorna formas efter det att massan värmts upp i flaskan i ugn. Plastelina finns i flera olika färger, som gör det möjligt att också bygga landskap, skär eller hamnar. När massan stelnat är det också möjligt att måla på den.

Båten riggas utanför flaskan. Alla master och bommar måste vara möjliga att fälla för att "sjösättningen" skall var möjlig.

Skeppsbyggaren arbetar på en arbetsplatta där fällning och resning av master kan testas flera gånger innan det är dags att skjuta in hela fartyget i flaskan. Allt måste gå lätt och det gäller att inte trassla ihop alla små trådar.

"Sjösättningen" är det verkliga elddo-

pet för flaskskeppparbyggaren. Försiktigt förs skeppet in i flaskan, och fällda master. Med lätta drag i trådarna som löper från master och bommar genom skrovet och ut ur flaskan skall masterna resas. Långa smala verktyg formade av svets-tråd hjälper byggaren att resa masterna. Så skall alla tampar säkras, knytas och klistras.

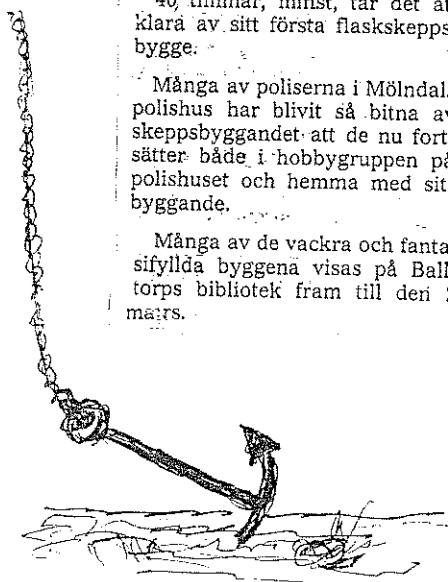
Det gäller att ha full koncentration och inte skaka på handen annars kan flera veckors arbete gå till spillo, konstaterar Lars.

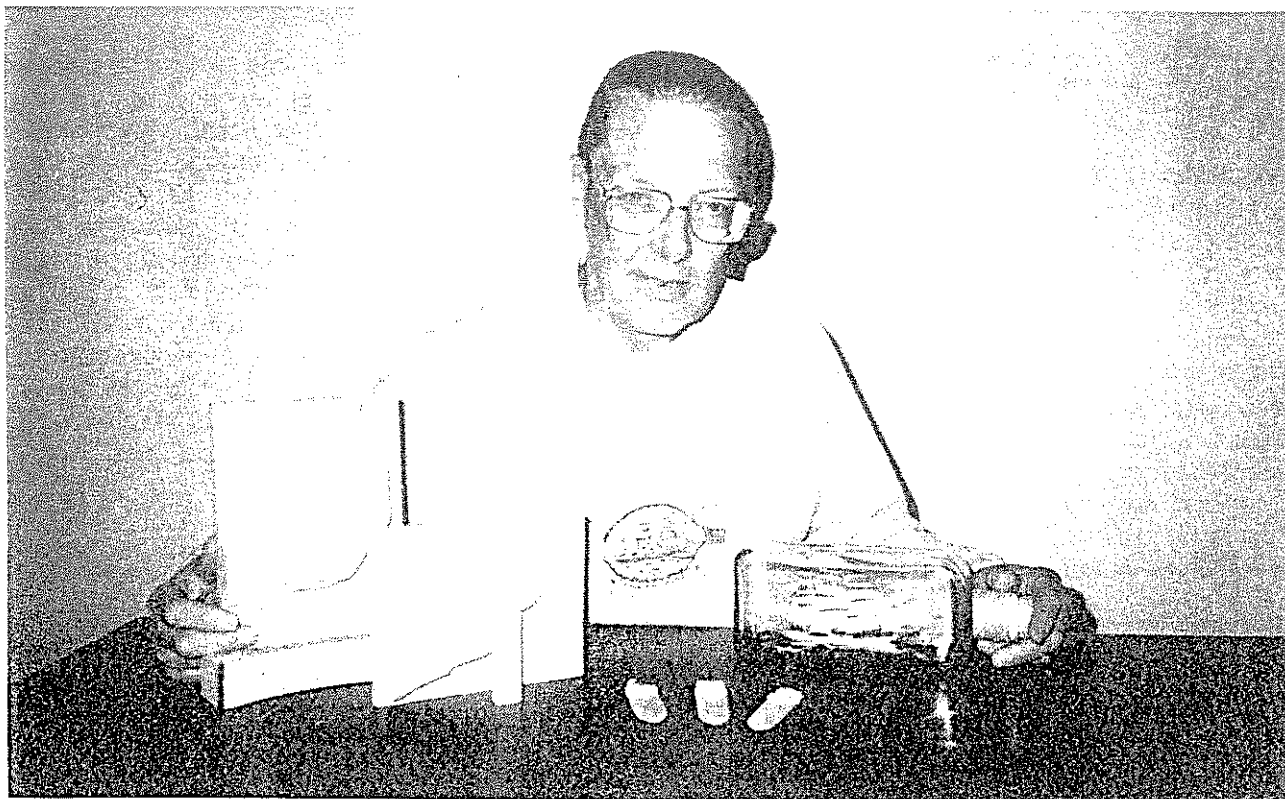
Väl på plats i sjön är fartyget skyddat. Nu kan arbetet med miljön runt omkring ta vid. Flaskskepp stängs inne i sin flaskor med vackert lackade korkar.

Flaskan får en plattform, kanske på en bit gammal vrakved och runt flaskan en sliten och väl intjärad tamp från en riktigt båt.

Thomas Rosén som nu byggt en mängd skepp i flaskor har (eftersom han dessutom är bokbindare) skaffat eget "fartygsregister" över alla sina alster.

Text: ÅSE ANDERSSON

Finn med ett urval av sina hantverksprodukter - snidade händer, flaskskepp och bokmärken.

FINN JENSEN EN RIKTIG SNIDARE

MOTSTÅNDSMAN, FOTOGRAF, EXPEDITIONSFÖRMAN, FLASKSKEPPARE, BARNBYVÄN

Finn Jensen har vi lärt känna som den idérike basen för länsskattemyndighetens vaktmästeri, och många kommer säkert ihåg honom som fotograf med porträttateljé i Bankeryd. Men historien började långt innan dess, närmare bestämt i Randers på Jylland 1924, där Finn såg dagens ljus som en i raden av sju bröder. Fadern, som var urmakare, dog tidigt, och modern lämnades ensam med sönerna.

Fraktade insmugglade vapen

När Finn var 16 år fick han uppleva den tyska ockupationen av Danmark. Några år senare blev han tillfrågad av en scoutledare om han ville gå med i motståndsrörelsen. Finn sa ja, inte på grund av någon ungdomlig äventyrslystnad utan för att han egentligen inte hade något val. Att tacka nej skulle rent av kunna leda

till misstankar att man stod på ockupationsmaktens sida.

Så blev Finn en kugge i det komplicerade - och naturligtvis strängt hemliga - maskineri som försåg motståndsrörelsen med vapen. Engelmännen släppte nattetid ned vapen med fallskärm utanför Randers. Olika grupper av motståndsmän grävde ned försändelserna tillfälligt, och andra grupper såg till att de hamnade i rätt händer. Finns uppgift bestod i att frakta det farliga godset, dolt under potatissäckar, på en trehjulig cykel in till en adress i Randers. Det var långtifrån riskfritt, för det vimlade av tyska patruller överallt.

- De gick alltid fem i bredd mitt på gatan, och som tur var kunde man höra

stöveltrampet på långt håll, säger Finn, och berättar hur han en gång lyckades undvika en patrull genom att i sista stund vräka sig in med cykeln i ett portvalv.

Motståndsmännen använde täcknamn, och av förklarliga skäl var det bäst att känna till så lite som möjligt om organisationen. Trots all försiktighet fick tyskarna tag på en del motståndsmän, däribland en nära vän till Finn som hängdes. Till slut ansågs det farligt för Finn att stanna kvar i ats - och han fick order att bege sig till säkrare trakter. Det blev ett hastigt uppbrott, och först nu berättade Finn för sin mor vad han hållit på med. Flykten gick först till Köpenhamn och strax därpå vidare över sundet till Sverige.

Tyskarna var ombord med spårhundar på den lilla båten, där Finn och några andra flyktingar gömde sig i lastrummet. Men de hittade ingenting, för skepparen hade hållit spillolja på däcket, och hundarna kunde inte känna någon vittring.

Flykting i Sverige

Året var 1944 och Finn var flykting i främmande land. Nu väntade hårda förhör - det hände att nazister och andra "falska flyktingar" försökte ta sig in i landet - och sedan fick Finn biljett till Bankeryd, där ett jobb väntade på penselfabriken Perfect.

Men allt var långtifrån perfekt sett ur Finns synvinkel. Ingenting utöver själva arbetet var ordnat för honom, och när han första dagen stod där på verkstadsgolvet såg det länge ut som om ingen människa skulle bry sig om honom. Då dök en av arbetarna, Valfrid Karlsson, upp som en räddande ängel. Han frågade Finn om han visste var han skulle äta och var han skulle bo. Nej, det var inget som den tidens "invandrarverk" ordnade med, så lösningen på problemet fick bli att Finn fick tak över huvudet hemma hos Valfrid.

- Om inte Valfrid hade funnits, vet jag inte hur det hade gått, säger Finn, och uttalar sin uppskattning över denne fine man, som han senare under flera år skulle upprätthålla kontakten med.

Valfrid tog med Finn till Folkets Park, och han såg mer eller mindre till att den

Finn i Danska Brigaden

unge gästen bjöd upp en bankerydsflicka till dans. Blygsel och språksvårigheter gjorde mötet ganska ordlöst, men någonstans sa det tydligen klick, för flickan, som hette Lisbeth, skulle senare bli fru Jensen. Fast det kunde ju ingen veta då.

Efter en tid i Bankeryd fick Finn en känsla av att han svikit Danmark, och han anslöt sig till Danska Brigaden, som bestod av danska flyktingar i Sverige. Övningarna ägde rum på ett läger utanför Sigtuna. Det var en strapatsrik utbildning med sikte på att göra mannarna till commando-soldater. Någon gång skulle det väl börja ljusna på andra sidan sundet...

Och det ljusnade

Så kom våren 1945, och det tyska sammanbrottet var ett faktum. Den 5 maj skeppades brigadsoldaterna över till Danmark, där det fortfarande förekom en del strider. Finn hamnade vid gränsen mot Tyskland, där hans uppgift blev att avväpna de tyska soldaterna som - ofta i ett eländigt skick - var på marsch hem

till spillrorna av det Tredje Riket. Avväpningen skedde alltså först vid gränsen, och tyskarna hade därför på sin väg genom Danmark goda möjligheter att tilltvinga sig mat, hästar och andra förnödenheter. Allt plockades av dem vid gränsen, och en hel del brutala scener utspelades. Bitterheten var förstas stor mot inkräktarna, som under fem år våldfört sig på landet.

Nu var kriget över, och man kunde börja tänka på framtiden. Finn funderade på att ta värvning som brittisk legosoldat i Afrika, men en äldre bror rev helt enkelt sönder ansökningshandlingarna. Längtan ut i världen var emellertid stark, och då det inte fanns så mycket att välja på i det krigshärjade Europa, fick det åter bli det fridfulla grannlandet i nordost. 1946 var Finn tillbaka i Bankeryd, där han omedelbart påbörjade en utbildning till fotograf. Det blev giftermål med Lisbeth, och efter några år hade familjen utökats med en son och en dotter.

1955 hade Finn egen firma, en porträttateljé, som senare skulle kompletteras med en reklamateljé. Under några decennier fick Finn "följa" det uppväxande släktet i Bankeryd. Det var många ungdomar som med några års mellanrum återvände för konfirmationsfoto, studentfoto och bröllopsfoto.

Tyskar avväpnas vid gränsen.

En vändpunkt

För cirka tio år sedan hände något som fick avgörande betydelse för framtiden. Det konstaterades att Finn hade cancer i halsen, och även om sjukdomen botades, kände han att han inte orkade engagera sig i firman till hundra procent. Finn slutade som fotograf. Sjukdomen gav honom samtidigt ett slags kick, i det att

han insåg att det fanns värden i livet som han kanske inte hade insett tidigare.

Efter ett kortvarigt jobb på Södra Klinikerhamn hamnade Finn på länsstyrelsens vaktmästeri, och när myndigheten delades följde han med till LSKM. Här kunde vår historik ha slutat, om det inte varit så att Finn är en otrolig mångsysslare.

- När jag tänker på alla som sitter och tittar på video och kabel-TV, skulle jag vilja ge dem rådet att inrätta en liten verkstad i något förrådsutrymme, där de kan uppleva glädjen av att **tillverka** något, säger Finn. Själv började han för flera år sedan göra flaskskepp, som är ett riktigt pillgöra. Är med i föreningen Flaskskepparna, som har 26 medlemmar i landet. Dessutom är han en "riktig snidare" och gör fina skulpturer i trä. Många har sett hans små konstverk i form av snidade bokmärken.

SOS-barnbyar

Det viktigaste, enligt Finn, har vi sparat till sist. Det är engagemanget för **SOS-barnbyar**, som är en internationell hjälporganisation med cirka 260 byar för föräldralösa barn runt om i världen. Finn, som var på plats när det första spadtaget togs för en by i Indien, är ordförande för en stödgrupp i Jönköpingsregionen.

Man kan stödja verksamheten genom att ge bidrag till en viss by, men man kan också bli individuell fadder åt ett barn och betala en viss summa per månad.

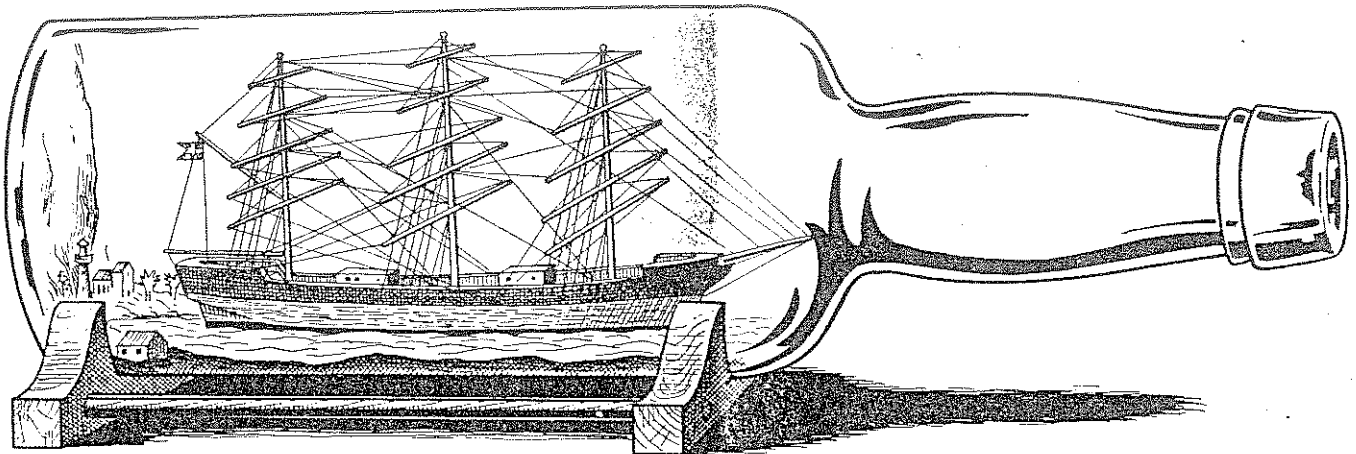
De egna erfarenheterna från krigsåren har utan tvekan varit en drivfjäder för Finns engagemang, och han och hustru Lisbeth har två "egna" fadderbarn.

Hör av dig till Finn, om du känner för att gå med i stödgruppen. Pengarna kommer garanterat fram, för administrationskostnaderna är mycket små.

Slutligen: Finn närmar sig 65-årsåldern - fast det kan det vara svårt att tro - och i början av nästa år tänker han påbörja sin pensionärstillvaro. Vad tycker han om det då?

- Bara bra! Det ska bli underbart att få tiden att räcka till för alla aktiviteter som nu tar hela fritiden i anspråk.

1945

Hur man bygger in ett fartyg i en flaska

Det är nog inte många av oss som inte stått inför ett fartyg inbyggt i en flaska och grubblat över hur det hela egentligen är möjligt. Teorier av alla tänkbara slag har kastats fram om hur det smäckert riggade fartyget kommit in på sin plats, men för många har det säkerligen förblivit en gåta. Det är emellertid inte så märkvärdigt som det ser ut, och hur man går till väga kan man lära av följande beskrivning. Det är nog inte så fel att kalla det ett knäpöga, men ett roligt och tacksamt arbete är det i alla fall. Sätt i gång skall ni få se!

Hela arbetet kan utföras med en kniv jämte de redskap som ses på fig. 3.

SKROVET utskäres ur en lös trästicka av fur eller gran, eventuellt al, som är mycket lättarbetat. Var så omsorgsfull som möjligt, ty med de små mått som här arbetas blir även obetydliga oegentligheter lätt märkbara. — Träbiten tas i så stora mått att den medger eventuella felskäringar. Sålunda bör dess längd med åtminstone 3 eller 4 cm överskjuta skrovets slutliga längd. En sida av det sålunda erhållna ämnet avskäres och putsas jämn och plan medelst kniv samt skrapas med en glasbit, varmed mindre ojämnheter borttas. Den avjämnade sidan kontrolleras mot en plan yta, exempelvis bordskivan.

I rätt vinkel mot denna breddsida avjämnas en smalsida och kontrolleras vinkelrätt.

På dessa och även motstående ännu ej avputsade sidor utritas skrovets höjd och bredd, och en parallelepipedisk kloss utformas.

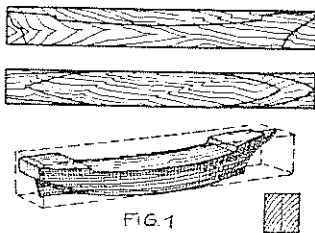

FIG. 1

På de bägge smalsidorna avritas däckets profil sedd uppifrån och utskäres noggrant. Därefter avritas däckets profil från sidan, förens och akterns, och utskäres. Sedan man avritat undre sidans konturer verkställs utformningen av för och akter, undre sidorna, en procedur som fordrar särskild omsorg och noggrannhet. Har man praktisk erfarenhet av båtar och

däri genom uppodlat sinne för dessa formers proportioner är saken enklare, annars gäller det att noga akta på teckningens skuggning, som anger detta.

Nu är man färdig för däckets och undersidans urtagningar. Ytprov till dessa finner man i fig. 2. Djupet av urtagningarna framgår av samma fig. (C).

Avputsningen av dessa urtagningar kan ej ske med enbart en spetsig kniv men kan lätt företagas med ett lämpligt stämjärn, eller i brist därpå med ett avbrutet och på den tvära brott-ytan skarpslipat knivblad. Sist borras hålen, utmärkta på fig. 2, vertikala, som dock ej har med masterna att göra, och 2 horisontala med en på fig. 3 avbildad syl, som lämpligast tillverkas av en långspetsig, trekantig segelnål, vars kanter gjorts ytterligare skarpa genom slipning.

Bogspröten, som nu tillverkas, göres av hårt och torrt ene. Av samma material göres master, rår och bommar i enlighet med fig. 4. Rårnas antal och längd åskådliggöres av bilden och är vad typen bark beträffar lika på för- och stormast. En fullriggare har även

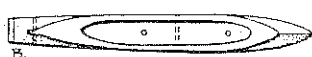
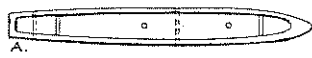
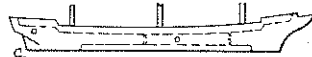

FIG. 2

kyssmasten utrustad på samma sätt vad rår beträffar. En olikhet mellan bark och fullriggare företer även aktermastens gaffelstång, som hos den se-

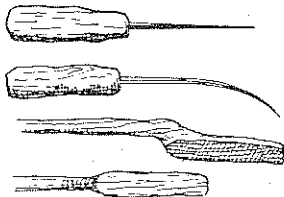

FIG. 3

nare är liten och nästan rakt bakåtriktad och placerad högre. Dess enda uppgift är att uppåra nationsflaggan. Gaffelstångens utseende hos barken framgår tydligt av teckningen. Den uppåre här mesanseglat.

Bogspröten fastsättes i den antydda fördjupningen i fören i ett sylborrat hål. Dess ställning blir sådan att fördäckets höjning kommer att fortsätta i dessamma. Metoden för bommarnas och rårnas fästande vid masterna framgår av fig. 5. Vanlig vit, ej flockig, sytråd användes. Man börjar med att i ett fint borrat hål i översta rån fastgöra träden. På motsvarande plats gör man i masten likaledes ett hål och drar därigenom tråden. Hur man sedan förhåller nedåt framgår av samma fig. Bommen fastgöres så att båda ändarna av en tråd från densamma dras genom masten, föres tillbaka en på var

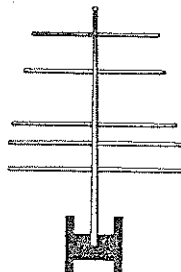

FIG. 4.

sida och knytes. När detta är klart fastsättes masterna i grunda borrade hål och limmas där. Observera noga deras plats. De förut gjorda hålen hade ingentung med dem att göra. Masterna måste göras efter flaskans höjd inuti i liggande ställning, och man måste taga i betraktande deras inbördes förhållande. Vid tillverkningen av dessa delar är det vidare nödvändigt att tillse att de erhåller den rätta proportionen i tjocklek, emedan de för klumpigt utförda lätt förstöra det helas harmoniska utseende. Masterna bör avsmalna något uppåt och sluta med en knapp. Rårna avrundas i ändarna.

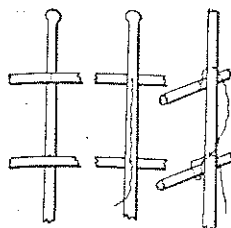

FIG. 5

MÅLNINGEN.

Vattenlinjen utritas med blyerts, liksom de övriga beröringslinjerna mellan olika färger. Den vanligaste färgen är röd undervattenskropp, vattenlinjen markerad vit, däröver ett brett grått fält och överst vid relingen en svart bred rand. För- och akterskeppets över relingen skjutande delar målas vita med svarta fönstergluggar. Hela däckets fördjupning målas ljust brun- gul, liksom master och rår, varvid dock knappar och ändar strykes vita. Namnet målas i vitt på den svarta kanten vid akterdäckets mitt.

RIGGNINGEN.

Det ömtåligaste och mest tålmodsprövande arbete under hela fartygsbygget är alldeles säkert ordnandet med riggingen.

Riggingen börjar med stagningen av masterna från för och akter över. En trådända fastsättes i sylborrat hål med träpropp i aktern, får löpa genom akterbommen, fastgöres vid gaffelspetsen, löper genom masten strax under knappen, löper genom stormasten under 2:dra rån uppifrån och drages genom däckshålet strax akter om förmasten. Tråden går sedan i den undre

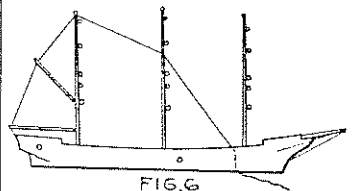

FIG. 6

hålligheten bort till ett hål vid borbordssidan ett stycke längre fram och så ut. De övriga förstagen behandlas på samma sätt och följes lätt på teckningen, fig. 7. Ordningen blir akter — för, uppifrån — nedåt. Alla dessa göres helt löpande, utom vid fastsättningen, som markeras av en ända.

I nästa nummer följer resten av beskrivningen på hur man bygger in ett fartyg i en flaska.

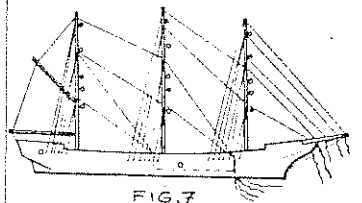
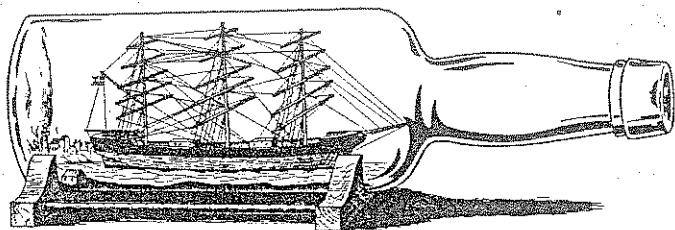

FIG. 7

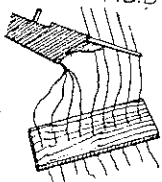

Hur man bygger in ett fartyg i en flaska

(Forts. från förra numret.)

STAGEN göres så långa att de vid fartygets insättning i flaskan gott och väl räcker utanför halsen, d. v. s. för en vanlig flaska en 3 å 4 gånger fartygets längd. Tråden införes med en fin nål och fästes slutligen på en rappersremsa i bestämd ordning tillsammans med de övriga 7 (se fig. 8). Detta för att man vid den senare

FIG. 8

sträckningen utan onödigt sökande skall kunna finna den tråd som behöver spännas.

Bogsprödet stagas med en tråd åt vardera sidan, där de fästes med träproppar. Nedåt drages en tråd som fästes i mittlinjen i en skära.

Sidostagen till varje mast götes av en enda tråd (fig. 7). Halsen, genom vilka tråden går, borrar först utifrån snett uppåt till däcksfördjupningens vinkel. Andan av tråden fastgöres med en träpropp i första hälet ifrån räknat på babordssidan. Genom masten går tråden i på tvärens borrarade hål, angivna på teckningen. Tillvägagångssättet framgår för övrigt så tydligt av denna att ett närmare beskrivande är onödigt.

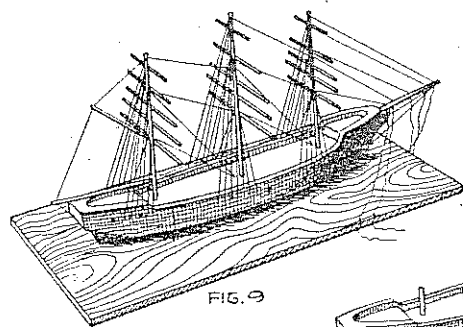

FIG. 9

För att vid den fortsatta riggningen bättre kunna arbeta med det ömtåliga materialet fästes nu hela fartyget vid en list av en cigarrlåda (fig. 9). Därvid sträckes också och fästes alla förstagen i lämpliga skåror, och ändarna snos omkring för att vara ur vägen.

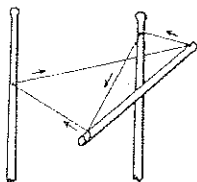

FIG. 10

Innan riggningen är fullständig skall rårna förses med brassar och topplåntor. Brassar kallas de ändar varmed rårna ställs in. De löper dels till närmaste bakomvarande eller, när det gäller aktermasten, framförvarande mast, dels från de nedre rårna till däck. Dessa senare löper fritt genom de tidigare i skrovet borrarade horizontala hålen. Topplåntorna förenar råns båda ändar med masten och löper fritt genom denna ett stycke ovanför råns fastgöringspunkt.

Topplåntornas anordning visas (fig. 10) samt deras angöring vid rånocken. Brassar och topplåntor till en och samma rå göres av en tråd. Fig. 10 åskådliggör detta och visar hur råna måste kunna vridas både vertikalt och

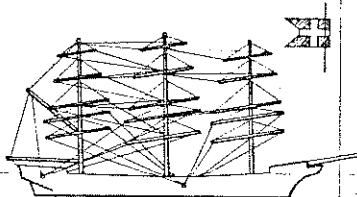

FIG. 11

horizontalt för den senare manipulationen med insättningen. Kryssmastens rör har sina brassar löpande genom stormasten i precis motsatt ordning till stormastens. Dock löper här inga brassar ned till däck.

OM MÅLNING.

Under detta ingående och omständliga arbete med riggen skulle det mycket väl kunna hända att skrovet målning, om vattenfärg använts, har blivit något utsuddad. Det kan därför ej nu skada att

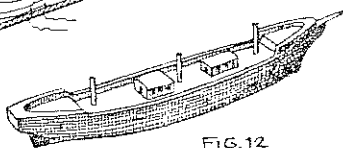

FIG. 12

genom en noggrann ommålning avlägsna dessa spår på den sida av fartyget som är avsedd att synas, nämligen styrbordssidan, d. v. s. högra sidan. Därvid fäster man sig särskilt vid skarpa konturer mellan de särskilda

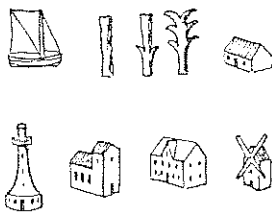

FIG. 13

färgerna. Har man från början använt oljefärg ställer sig saken annorlunda. Denna har naturligtvis ej rönt inverkan av tumningen.

INREDNING.

Något detaljutförande av däcksutbyggen eller rigg kan naturligtvis ej komma i fråga.

Dock bör för ett någorlunda fullständigt intryck nationsflaggan i aktern ej saknas.

En av papper utförd flagga fästes med särskilda trådar, löpande genom

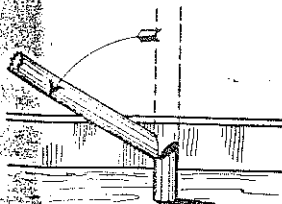

FIG. 14

akterdäckets horizontala hål på sätt fig. 11 visar.

På däckets kan man anbringa ett par kajuthus, räckande i höjd något över

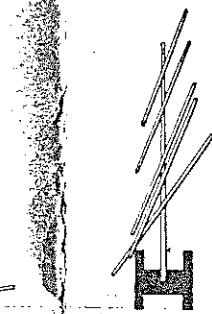

FIG. 15

relingen och av den längd och för övrigt det utseende som framgår av fig. 12. Dessa kah emellertid ej fastsättas nu, emedan de då skulle vara i vägen vid masternas fällande, utan insättes bäst efteråt.

FLASKANS IORDNINGSTÄLLANDE.

För att få en helgjuten bild måste man placera fartyget i en lämplig miljö. En strand bakom med en fiskar-

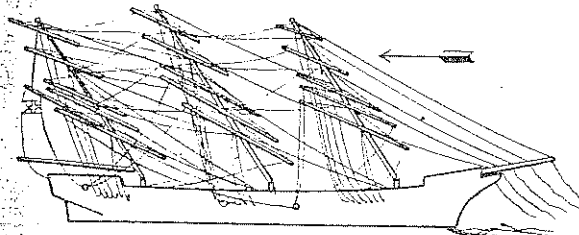

FIG. 16

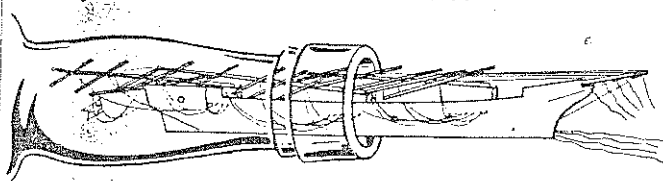

FIG. 17

by, på vars redd båten ligger, en himmel o. s. v. Av trä, t. ex. av en tunn cigarrlåda, förfärdigar man fasader till hus, kyrka, fiskbodas, kvarn, fyrorn o. s. v. Dessa målas naturtroget. Även träd uppsättes på stranden och mellan husen. Deras upprisning ur en träpinne visas av fig. 13.

För att ge illusion av land beklädes en del av flaskans innerbaksida med

grönt kitt, som lämpligen kan knådas ihop av grön färg, krita och linolja. Den i flaskan inskjutande botten beklädes också delvis på detta sätt. Kittet insättes hoprullat i små kulor med ett verktyg som synes på fig. 3. Kittkulan tillplattas, inkomna på sin plats, lätt med detta verktyg. Botten beklädes med blått kitt. Himlen målas vit med blåa och svarta fläckar. Överst på flaskbotten nedtryckes så, innan kittet torkat, kvarn, hus, träd och fyrorn. På det övriga gröna placeras andra byggnader och träd, och den lilla lotsbåten lägges i svattnets.

Innan det blå kittet torkat måste man företaga fartygets insättande.

Underlaget, som använts till båten vid arbetet, borttages, och trådarna reds ut.

För att få in båten genom flaskhalsen måste nu masterna fällas. Man skär en sned skära genom 2/3 av mastens tjocklek, tätt invid däck på framsidan (fig. 14), och därefter faller hela riggen allteftersom man släpper efter med stagen. Rårna ordnas längs efter skrovet (fig. 15), och snart intager hela riggen en mycket obetydlig plats (fig. 16).

Det spotsiga verktyget på fig. 3 böjes ytterst i en vinkel och drivres i fördäcket och användes att föra in båten i halsen, såsom det ock användes när husen insättes (fig. 17). Båten placeras symmetriskt vågrätt i den ställning flaskan slutgiltigt skall ha. Verktyget lösgöres varsamt, och med det andra, som användes vid kittets avjämning, nedtryckes båten genom en kraftig tryckning på mellandäck. Nu låter man alltsamman först torka ordentligt.

När man inte längre behöver riskera att båten rubbas ur sitt läge genom resningen kan man utföra denna. Masterna reses genom en sakta och suc-

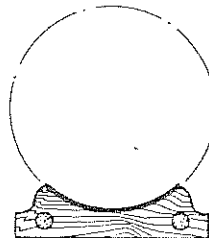

FIG. 18

cessiv sträckning av stagen i tur och ordning.

Dessa limmas därefter fast vid de ställen där de går ut, och sedan återstår endast att skära av dem vid limningen.

Om man vill kan man måla flaskhalsen invändigt och tillkorka den.

En lämplig ställning tillverkas (se fig. 18), som håller flaskan stadigt i den önskade ställningen.

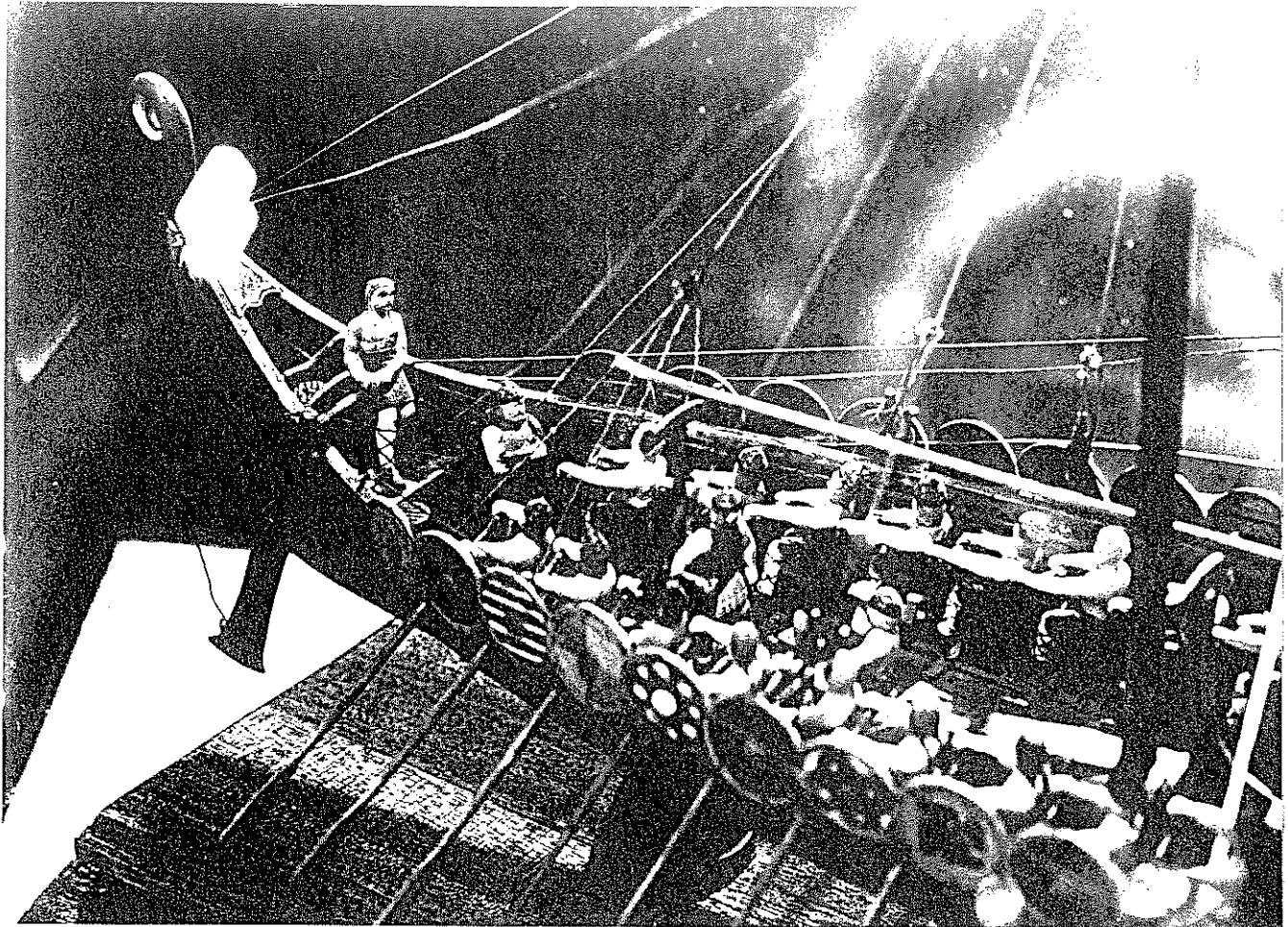

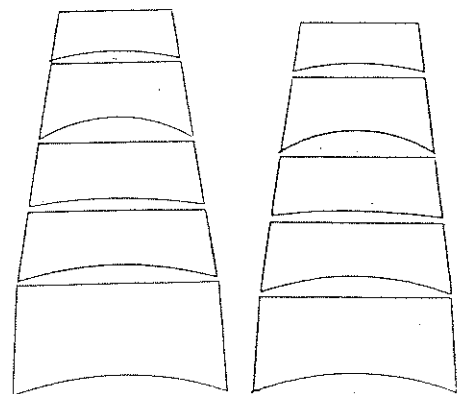
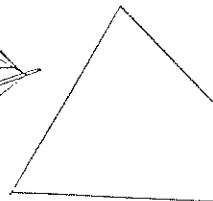
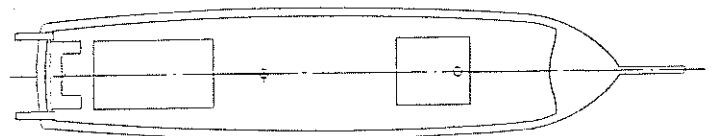
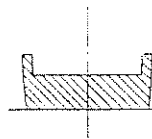
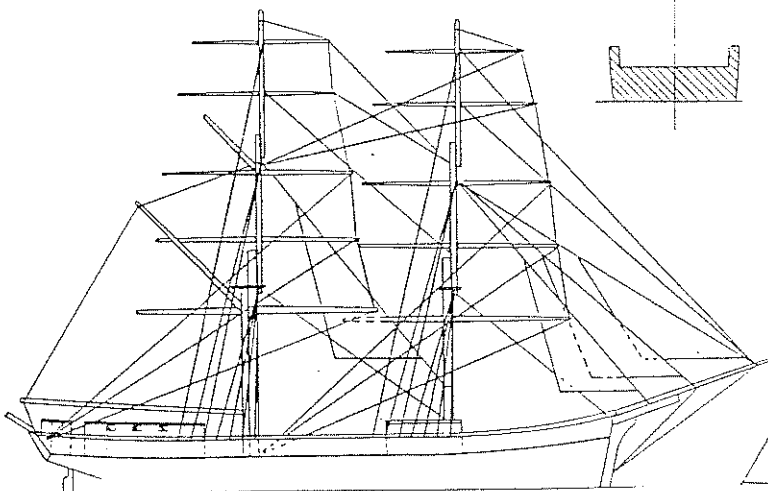
PHOTO BY:
BERNIE
O'DAY

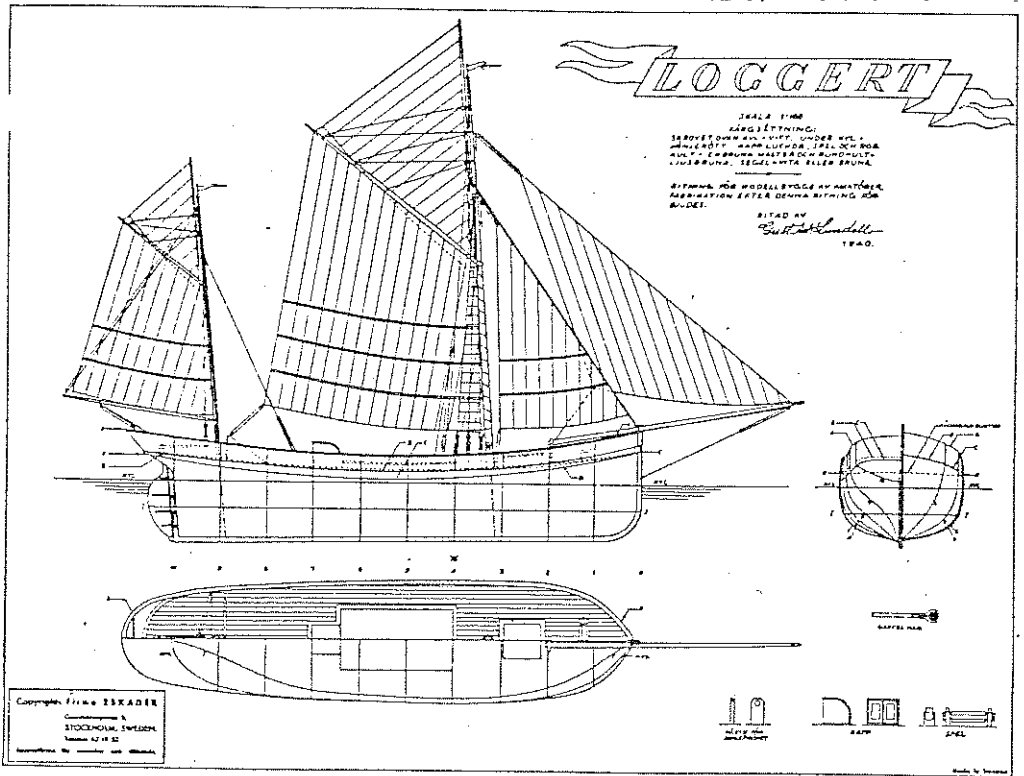
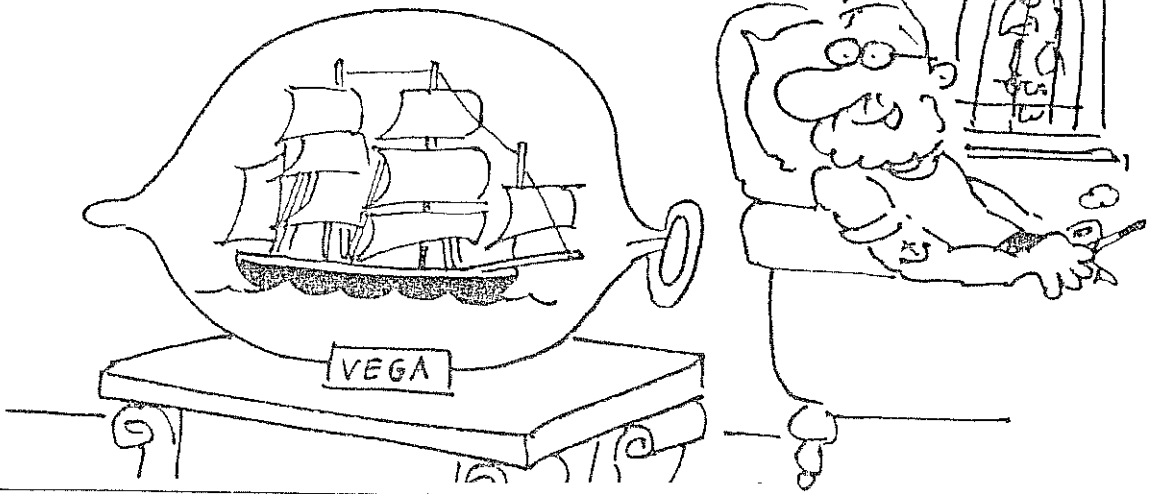
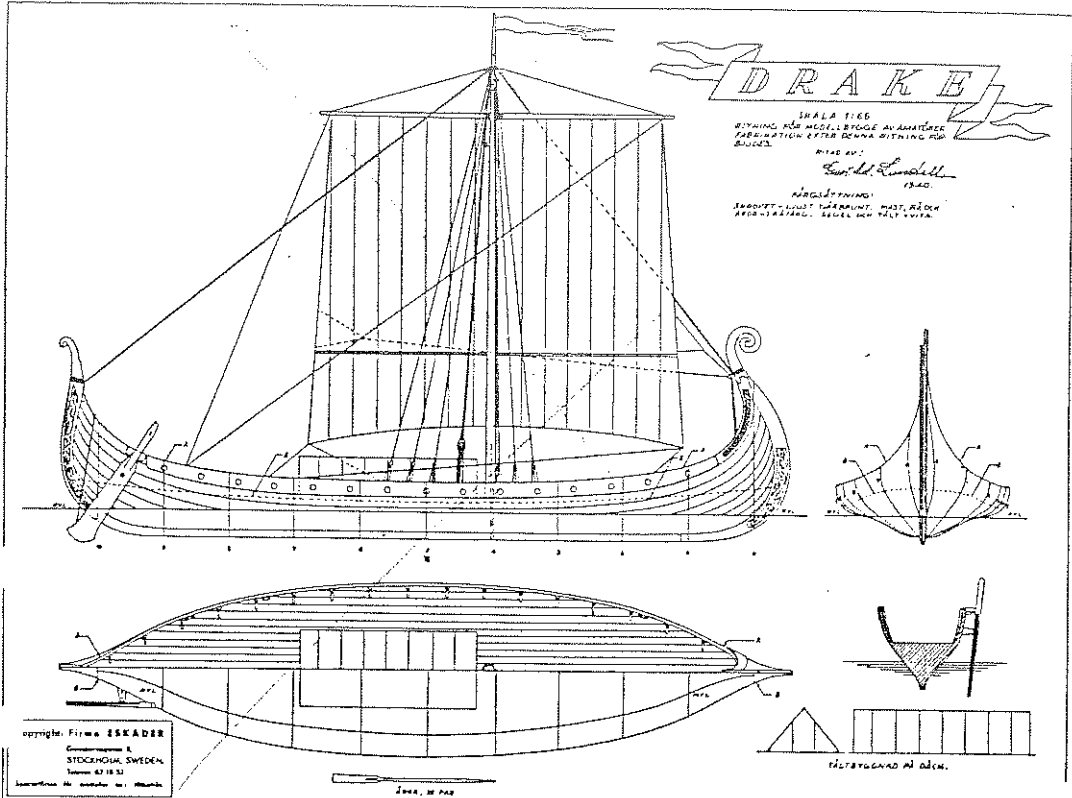
CLOSE-UP OF FIGURINES ON VIKING SHIP, THE MODEL
HAS 43 FIGURINES

THIS PHOTO HAS NEVER BEEN PUBLISHED, YOU HAVE MY
PERMISSION TO PUBLISH IT.

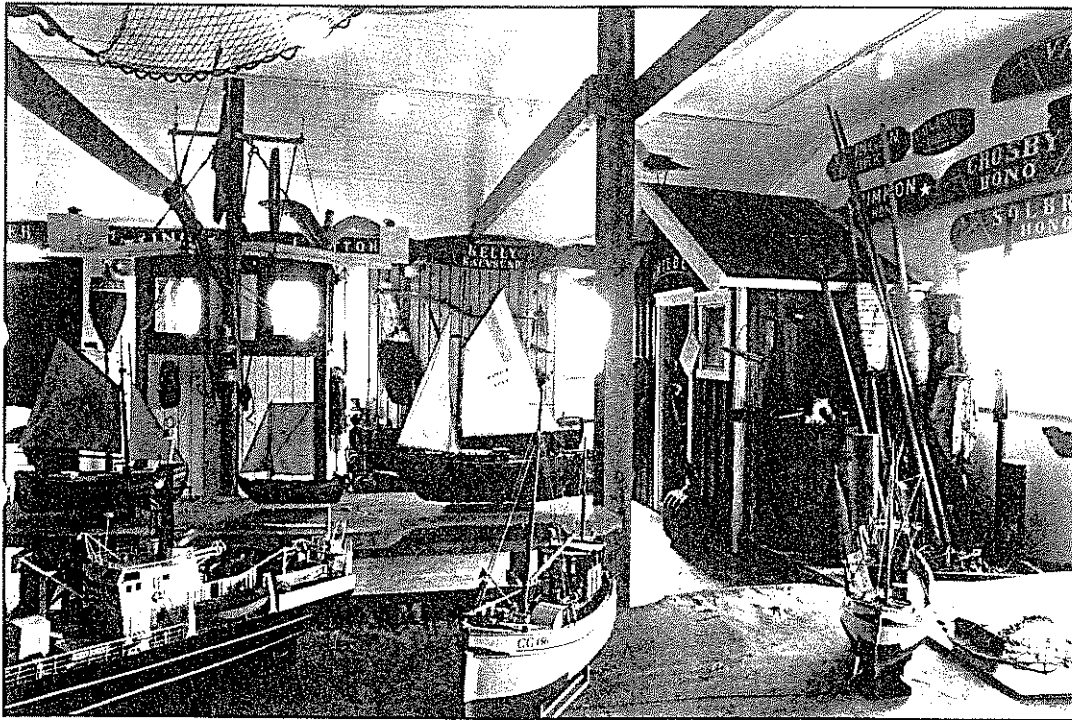
Ralph W. Poston

Briegen GERDA of Gefle

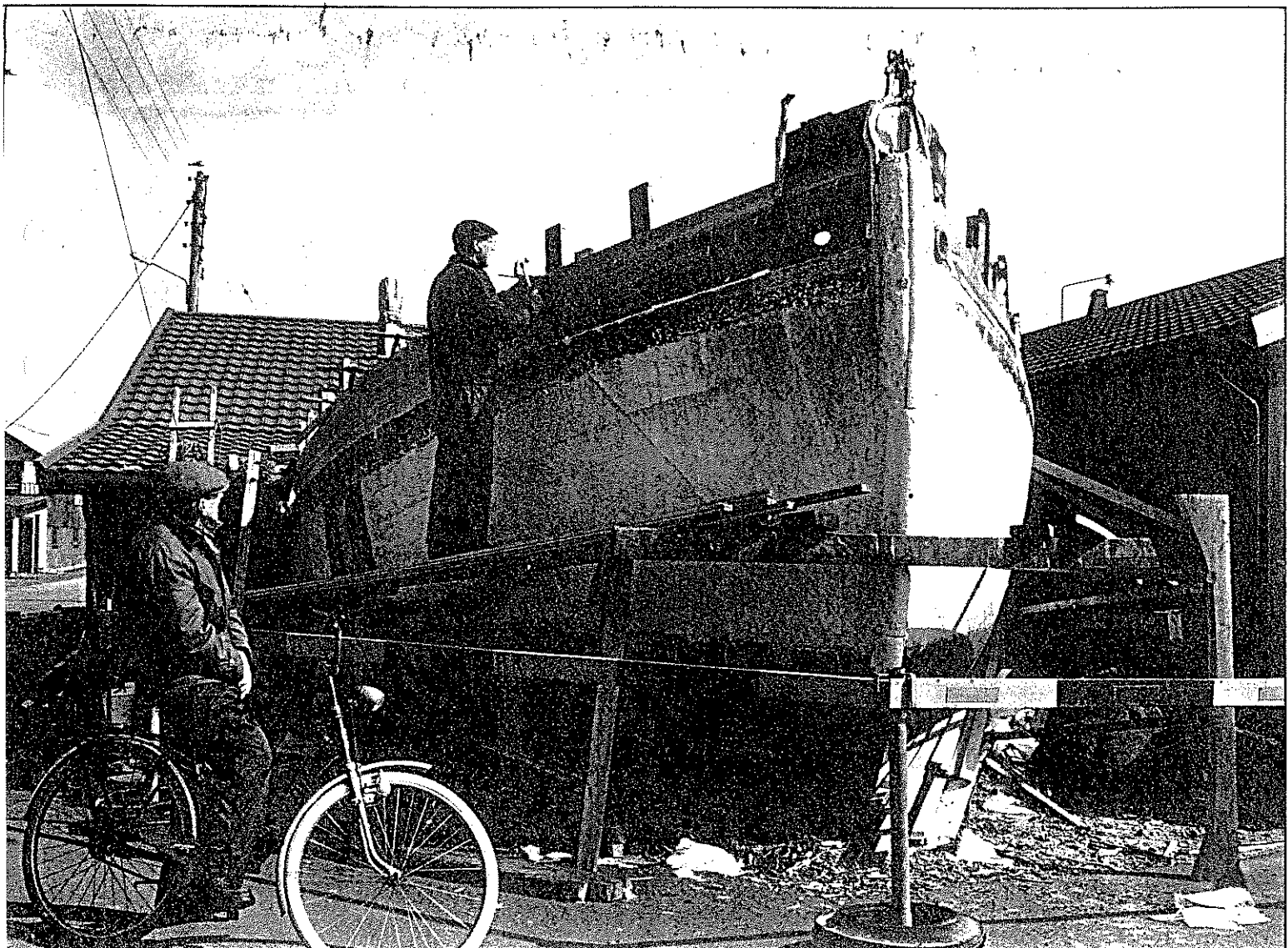

"Dunket från e

På väggarna i museet hänger bland mycket annat sjuttiosex namnbrädor från båtar som funnits i kommunen. Fiske-museet är ett museum för alla sinnen. Det luktar saltstänk. Här hörs ljud av fåglar, fiskebåtar, vågor. Inne i styrbylten, som står mitt på golvet, kan det hända att ljudet av motorn sätter igång. Den gamla fiskeboden är full av gamla redskap. Inget är inlåst i glasskåp utan allting står framme så att man kan känna på sakerna. Rena paradiset för alla barn som kommer hit och vuxna också för den delen.

n feskebåt..."

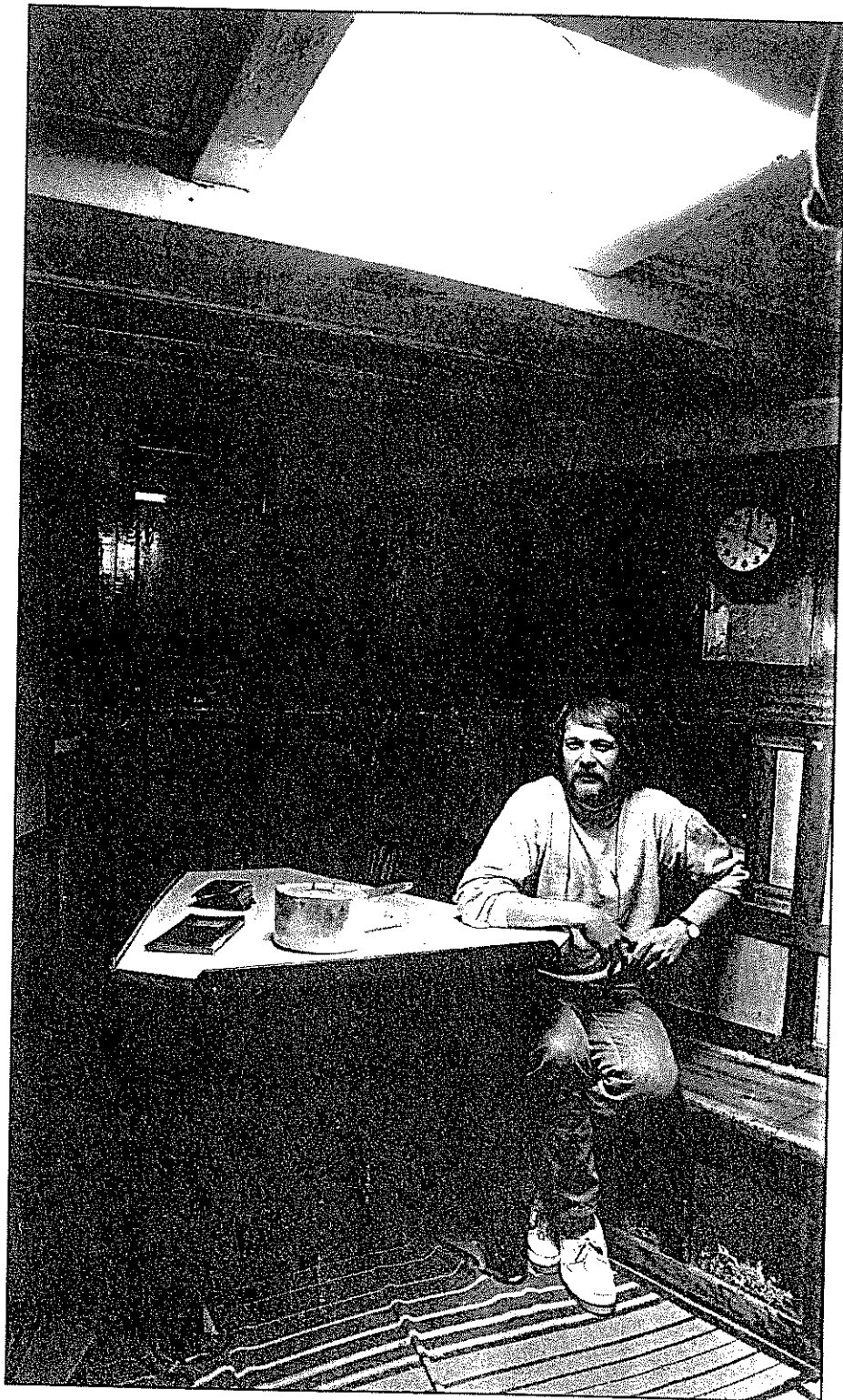
Längst ut i Kläva hamn på Hönö finns Sveriges enda fiskemuseum. I den gamla byggnaden som förr var en mekanisk verkstad kan man uppleva mycket av den historia som finns bland fiskarna på öarna. Fiskemuseet invigdes sommaren 1986 och drivs av Föreningen Kusttraditioner, en ideell förening som bland annat Bohuslänstinget stöder. Mycket av det som finns i museet är skänkt av folk från trakten. Sedan man öppnade har över 60.000 människor varit på besök.

Under sommarmånaderna är museet öppet alla dagarna. Andra tider på året får man ringa till Dag Edvardsson, som är föreståndare, och bestämma tid.

TEXT: EVA GUSTAFSON

FOTO: CHRISTER HALLGREN

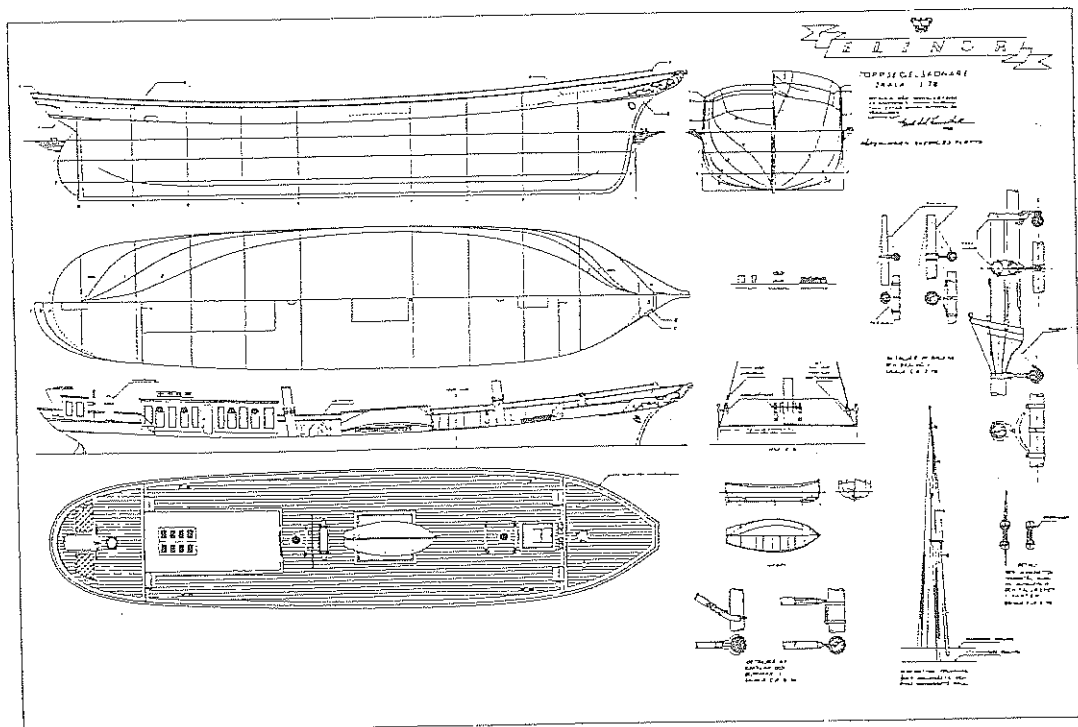
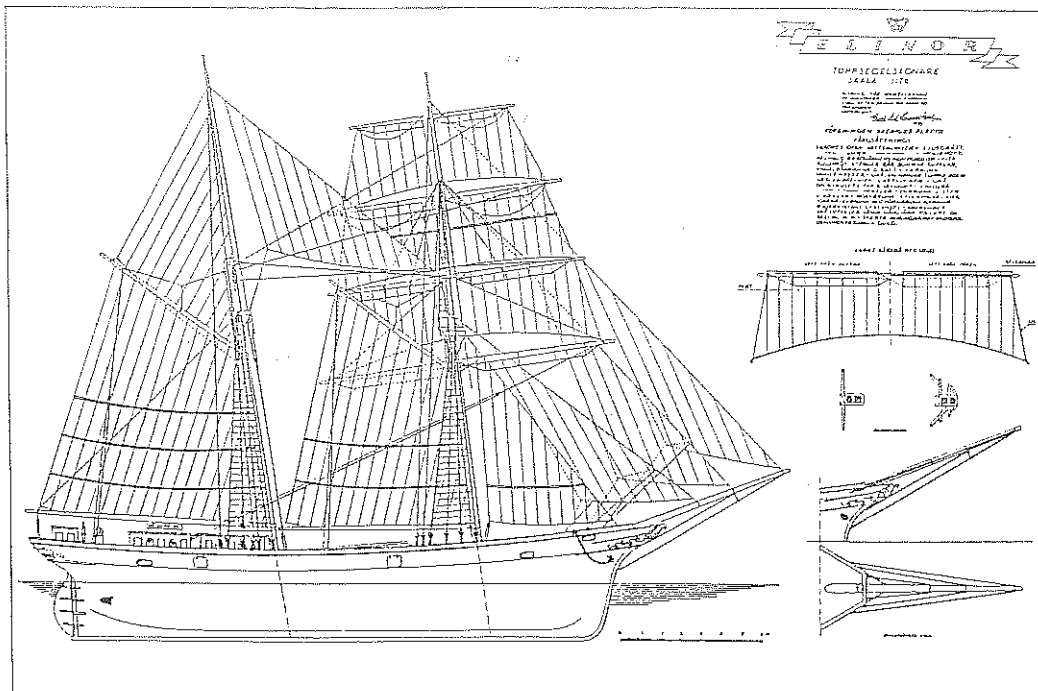
Trälaren Normy från Hälsö byggdes 1939 och användes till fiske ända tills man revade den och satte fast skansen i väggen vid fiskemuseet. Under en tid hette hon Gunna och bägge namnen kommer att stå på väggen när Gottfrid Söderberg, som är den sista båttbyggaren på Hönö, blir klar. Sven Nilsson (på cykeln) jobbade en tid i den mekaniska verkstad som idag är fiskemuseet. Inne i museet kan du gå ut på skansen och känna både lukten och vinden från en gammal fiskebåt – durken är faktiskt lite lös.

Dag Edvardsson är föreståndare och eldsjäl på Fiskemuseet på Hönö. Här sitter han i skansen på trälaren Normy. På museet finns en utställning om andra världskriget som drabbade Öckerö kommun hårt. Bara i denna lilla kommun omkom 58 fiskare och 31 båtar sänktes av minor eller av att de blev beskjutna. I år är det 45 år sedan ubåten Ulven förläste och därför har Dag ordnat en utställning som visar fotografier och delar från Ulven som man har fiskat upp ur havet.

Toppsegelskonaren ELINOR

Se ärens ritning på nästa sida

God Jul
och
Gott Nytt År

"Flaskbyggårår"

